

Sektionen för hälso- och sjukvård
Ulrika Vestin
Susanna Eklund
Emma Spak

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Regionernas planering och genomförande avseende vaccinering mot covid-19, delrapport 9

Sammanfattning

- Alla regioner bedömer övergripande regionens *pågående* vaccinationsarbete som grönt på en skala grön-gul-röd. Per den 24 september 2021 har 13,6 miljoner vaccindoser givits i Sverige. 7,12 miljoner personer har fått minst en dos och 6,48 miljoner personer har fått två doser vaccin.
- Samtliga regioner arbetar med mobila team, uppsökande insatser för information och vaccination och drop-in. Genom lokalkännedom och samverkan kan strategiska platser för mobila team, uppsökande insatser för vaccination och information och drop-in vaccinationer planeras och genomföras lokalt.
- Vissa regioner arbetar med riktade informationsinsatser via brev, kallelser, SMS-utskick eller kontakt via telefon
- Samarbeten mellan många aktörer inte minst mellan regionerna och kommunerna och en kombination av riktade insatser behövs för att öka vaccinationstäckningen. Regionerna bedömer också att insatser för att öka vaccinationstäckningen skapar goda relationer som kan få positiva effekter på framtida hälsoarbete och stärka invånares förtroende för vaccination och hälso- och sjukvården generellt.
- Regionerna konstaterar att varje vaccination nu kräver en större insats. Uppsökande arbete tar tid och resurser.
- Regionerna ser behov av fortsatta riktade nationella kommunikationsinsatser till specifika grupper invånare (inklusive gruppen gravida) för att öka vaccinationstäckningen.

Överenskommelse mellan SKR och staten

Den 8 december 2020 tecknade staten och Sveriges Kommuner och Regioner en gemensam överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19, 2021. Syftet med överenskommelsen är att säkerställa skyndsamt vaccination mot covid-19 och reglera ansvaret mellan parterna. Den 1 april 2021 beslutade parterna om en *ändringsöverenskommelse* eftersom förutsättningarna avseende leveranserna av vaccin ändrats och avsevärt mindre leveranser realiserats under första kvartalet. Ändringsöverenskommelsen tydliggjorde dessa förutsättningar och klargjorde nya förutsättningar kring uppföljning och målbild. Den 16 september 2021 beslutades om en *tilläggsöverenskommelse*. Syftet med tilläggsöverenskommelse är att tydliggöra målsättningen att nå en hög och jämn vaccinationstäckning samt klargöra att vaccinationsarbetet går in i en ny fas där mer riktade insatser och omfattande arbete krävs för varje vaccination. Regionerna erhåller genom överenskommelsen stöd på sammanlagt 40 miljoner kronor för att stödja arbetet med riktade åtgärder för ökad vaccinationstäckning i grupper och områden som i nuläget har lägre täckningsgrad.

I överenskommelsen från december 2020 framgår de åtaganden som vilar på SKR. Dessa innebär att förbundet ska rekommendera alla regioner att erbjuda vaccinet kostnadsfritt och att löpande kommunicera med regionernas vaccinsamordnare i syfte att utbyta erfarenheter och stödja samverkan mellan regionerna. Allt i syfte att kunna ge ett ändamålsenligt stöd till regionerna.

Enligt överenskommelsen ska SKR under det första halvåret 2021 en gång per månad, samt därefter en gång per kvartal, skriftligen avrapportera regionernas arbete med överenskommelsen till Regeringskansliet, särskilt med avseende på regionernas åtagande enligt överenskommelsen. Föreliggande rapport är rapport nummer 9 i serien av uppföljningsrapporter.

Enligt överenskommelsen ska dessa rapporter vara skriftliga och rapportera regionernas arbete särskilt med avseende på:

- regionernas arbete att skyndsamt genomföra vaccination mot covid-19 enligt målsättningen i denna överenskommelse och Folkhälsomyndighetens rekommendationer om prioriteringar,
- åtgärder för att säkerställa att vaccinationen kan genomföras på ett smittsäkert sätt,

- åtgärder så att vaccination av de allra sköraste personerna kan ske på ett sätt som är anpassat till dessa gruppers förutsättningar och behov,
- åtgärder i syfte att åstadkomma en så hög vaccinationstäckning som möjligt, vidta särskilda insatser för att nå ut med erbjudande om vaccination till grupper som i andra sammanhang har en lägre vaccinationstäckning, samt hinder för genomförande av de planerade vaccinationerna

Ändringsöverenskommelse – ändrat datum

I *ändringsöverenskommelsen* från april 2021 framgår att den gemensamma målsättningen är att alla i Sverige boende personer som är 18 år och äldre samt personer under 18 år som efter individuell medicinsk bedömning bör vaccineras. Vaccineringen ska genomföras så skyndsamt som möjligt. Erbjudandet ska gälla en första dos vaccin mot covid-19 och en andra dos enligt det intervall Folkhälsomyndigheten rekommenderar. Överenskommelsen från den 8 december 2020 gäller fortsatt i de delar som inte specifikt har ändrats.

Prioriteringsordningen för vaccineringen är inriktad på att i första hand skydda de grupper som löper störst risk att drabbas av svår sjukdom och död vid ett insjuknande i covid-19. Det framgår vidare att vaccinationen ska pågå till dess att samtliga personer i befolkningen äldre än 18 samt personer under 18 år som efter individuell medicinsk bedömning bör vaccineras, har fått erbjudande om vaccination.

En ambitionshöjning i *ändringsöverenskommelsen* från april var att minst 80 procent av alla som är 65 år och äldre ska vaccineras med en första dos senast 16 maj och därefter en andra dos enligt det dosintervall Folkhälsomyndigheten rekommenderar. Tidigare inkluderade det högre målet för täckningsgrad endast de som är 70 år och äldre.

Ändringsöverenskommelse 2- vaccination av ungdomar födda 2005 eller tidigare

Folkhälsomyndigheten tillkännagav 22 juni sin rekommendation avseende vaccination av personer under 18 år. Den innebär att ungdomar som är födda 2005 och tidigare erbjuds vaccin mot covid-19. Med anledning av denna rekommendation har regeringen och SKR tecknat *en tilläggsöverenskommelse* som omfattar även dessa vaccinationer. I överenskommelsen fastställs att den schablonersättning som parterna tidigare har enats om ska utgå även för vaccinering av barn i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendation. SKR:s rekommendation om kostnadsfri vaccination för den enskilde kvarstår. Ungdomar i åldersgruppen 16–17 år börjar vaccineras när gruppen som är 18 år och äldre har erbjudits vaccin. Detta innebär att vaccinationerna kunde inledas i augusti 2021. Vaccinationen av barn under 18 år inleddes från v 31 och framåt.

Tilläggsöverenskommelse 1- riktade åtgärder för ökad vaccinationstäckning

Alla regioner har haft möjlighet att erbjuda vaccin till alla grupper som Folkhälsomyndigheten rekommenderar. Arbetet med genomförande av vaccinering går därför in i ett annat skede. Vaccinationsfasen för den breda allmänheten avvecklas nu i regionerna och ett mer uppsökande arbete tar vid. De insatser som regionerna nu genomför för att nå en ytterligare högre täckningsgrad har en annan karaktär och är uppsökande och anpassad så väl efter målgrupperna som de enskilda regionernas situation. Syftet är att säkerställa en hög och jämn vaccinationstäckning.

Regionerna har under hela vaccinationsarbetet genomfört ett stort och omfattande arbete med att nå ut till grupper med lägre vaccinationstäckning. Det arbetet har skett tillsammans med många aktörer och med stöd från nationella myndigheter. För att ge regionerna förutsättningar att kunna jobba uppsökande och riktat även fortsättningsvis har tilläggsöverenskommelsen tecknats. Den omfattar 40 miljoner som ska fördelas för ändamålet. 2 miljoner fördelas till 1177.se och resterande till regionerna.

De åtagande för parterna som framgår i denna tilläggsöverenskommelse är att staten ska genomföra samordnade nationella informationsinsatser riktade mot allmänheten. Länsstyrelserna ska också bistå regionerna i genomförandet av vaccinationen.

Regionerna å sin sida ska följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer, fortsätta genomföra riktade och målgruppsanpassade insatser och underlätta för vaccination för i syfte att nå en jämn och hög vaccinationstäckning.

Det framgår också att SKRs skriftliga månadsvisa rapporter ska:

- beskriva insatser som har genomförts och planeras att genomföras för att uppnå en så hög och jämnt fördelad vaccinationstäckning i befolkningen som möjligt, utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer, och som regionerna, utifrån de behov och förutsättningar som föreligger i respektive region, bedömer ger bäst effekt för att uppnå en högre vaccinationstäckning. Exempel från samtliga regioner ska lyftas fram.

Muntliga avstämningar

Utöver dessa skriftliga månadsrapporter genomför SKR muntliga avstämningar med Socialdepartementets ansvariga tjänstemän avseende regionernas arbete med vaccination mot covid-19 på veckobasis. SKR har också avrapporterat regionernas arbete med covid-19 vaccination vid andra möten initierade av Regeringskansliet.

Samverkan med myndigheterna

Sedan vaccinationerna mot covid-19 inleddes har rekommendationer avseende användningen av de olika vaccinerna gällande ålder, dosintervall och särskilda medicinska riskgrupper uppdaterats allteftersom kunskapsläget förändrats. Regionerna och SKR har löpande dialog med Folkhälsomyndigheten gällande rekommendationer och eventuella förändringar för de olika vaccinerna inom vaccinationsprogrammet så att regionerna ska få information innan nya rekommendationer antas för att ha möjlighet att planera och kommunicera i samband med eventuella förändringar. En välfungerande modell som bygger på dialog mellan vaccinsamordnarna, SKR och Folkhälsomyndigheten inför myndighetens beslut har etablerats. Regionerna har på så sätt också möjlighet att föra in sina perspektiv och belysa hur en förändring påverkar regionernas arbete med att planera för och utföra vaccinationerna. Myndigheten fattar sedan beslut och återkopplar till regionerna så att vaccinsamordnarna är förberedda och i sin tur kan planera för de förändringar som genomförs. Att detta arbetssätt upprätthålls är avgörande för effektiviteten i vaccinationsarbetet. Myndighetsbeslut som inte beretts med de aktörer som är driftsoperativt ansvariga medför återkommande utmaningar vid genomförandet.

Även annan myndighetssamverkan är central för att säkerställa att regionerna har rätt förutsättningar att genomföra vaccinationsarbetet fortsättningsvis. Exempelvis har dialog med Socialstyrelsen gällande ordinationsrätt för sjuksköterskor varit en viktig förutsättning för att snabbt kunna anpassa vaccinationsverksamheten till nya rekommendationer till exempel gällande vaccination av barn. Det är också centralt att de regelverk som primärt finns inom Läke medelsverkets område som påverkar regionernas möjlighet att distribuera vaccinerna fortsatt medger en fungerande hantering.

Justerade rekommendationer

Folkhälsomyndigheten har från augusti 2021 rekommenderat alla som är 16 år eller äldre samt barn mellan 12-15 år med vissa medicinska tillstånd vaccination mot covid-19. Från och med oktober 2021 rekommenderar även myndigheten vaccination för alla 12-15 åringar. Från den 1 september 2021 rekommenderar även Folkhälsomyndigheten vaccination av en påfyllnadsdos för personer med kraftigt nedsatt immunförsvar som tidigare vaccinerats med två doser.

Planeringsförutsättningar

Det är viktigt att etablerade mötesforum med myndigheterna kan fortsätta och att regionerna med så god framförhållning som möjligt får ta del av förändringar så att de kan planera och förbereda. För effektiviteten i vaccinationsarbetet är så god framförhållning som möjligt avgörande.

Vaccinationsarbetet nu övergår nu i en ny fas. Regionerna börjar redan nu anpassa vaccinationsverksamheten till ändrade förutsättningar. I många fall överförs en större del av arbetet till primärvården. För att dimensionera vaccinationskapaciteten rätt och anpassa strukturen efter uppdraget har regionerna behov av i så god tid som möjligt få del av förändrade rekommendationer, ställningstaganden kring en eventuell tredje dos som tillägg eller bosterdos till begränsade eller mer omfattande grupper. Vaccinationsarbetet fortgår och kapacitet kommer att finnas för att fortsätta nå ännu ej vaccinerade grupper.

När tillgången till vaccin nu är god och regionerna har möjlighet att beställa de volymer som behövs i verksamheten har SKR och Folkhälsomyndigheten gemensamt bedömt att det inte längre finns behov av att följa utomlänsvaccinationerna. Kommunikationen har nu istället fokus på vikten av att vaccinera sig med 2 doser och att det går bra att vaccinera sig där man befinner sig, ett viktigt steg för att underlätta vaccinationsarbetet.

Regional vaccinsamordning

För att stödja samverkan mellan regionerna inrättade SKR efter samråd med hälso- och sjukvårdsdirektörsnätverket under augusti 2020 ett samverkansforum för samtliga regioners utsedda vaccinsamordnare. SKR håller veckovisa möten med vaccinsamordnarna. Därtill finns en gemensam kommunikationsyta för att ytterligare dela erfarenheter mellan regioner. En möjlighet som regionerna använder sig av för att utbyta och dela erfarenheter, tips och råd.

Sedan starten har, per den 24 september 2021, 56 veckovisa möten samt fem fördjupningsmöten genomförts. Folkhälsomyndigheten har motsvarande forum för både möten och skriftlig kommunikation, SKR deltar i dessa möten tillsammans med regionerna och har, utifrån behov, ytterligare avstämningar med Folkhälsomyndigheten. Sedan hösten 2020 har regionerna, SKR, Inera och Folkhälsomyndighetens kommunikationsfunktioner haft möten minst en gång i veckan (även under sommaren) för att samordna kommunikationsplanering, insatser och budskap kopplat till covid-vaccineringen.

SKR bjöd den 10 september 2021 in alla regioners vaccinsamordnare och Folkhälsomyndigheten samt Länsstyrelsernas samordningskansli till ett uppföljande fördjupningsseminarium avseende områden och grupper med lägre vaccinationstäckning. Syftet med mötet i september var att dela erfarenheter och strategier för att så effektivt som möjligt anpassa insatser regionalt för att ytterligare nå en jämn och hög vaccinationstäckning. Det tidigare mötet i samma syfte ägde rum

den 25 maj 2021. Folkhälsomyndigheten och SKR kommer gemensamt fortsätta ordna fördjupningsseminarier på detta tema under hösten 2021

För att samla in underlag till föreliggande rapport genomfördes under perioden den 15 september 2021 till och med 17 september 2021 en förfrågan i SKR inrättade nätverk för regionernas alla vaccinsamordnare. I enlighet med de något omformulerade rapporteringskraven i och med tilläggsöverenskommelsen har frågeställningarna för denna månadsrapport justerats något.

I den omarbetade förfrågan till respektive region ombads de att göra en övergripande bedömning av det *pågående* arbetet avseende vaccineringen och dessutom ge exempel på insatser som regionen genomför för att nå personer som ännu inte vaccinerat sig.

Därtill ombads var och en av regionernas vaccinsamordnare ange vilken eller vilka insatser som de bedömer är effektiva utifrån deras regionala förutsättningar. Regionerna ombads dessutom beskriva hur de planerar arbetet den närmaste tiden framöver. I insamlingen gavs också möjlighet till regionernas vaccinsamordnare att ange om och i så fall vad för stöd som de önskar från myndigheterna för att öka vaccintäckningen och för den fortsatta planeringen. Avslutningsvis gavs möjlighet till ytterligare kommenterar.

Övergripande rapportering

Så många är vaccinerade

Den 27 december 2020 inleddes den omfattande vaccineringen mot covid-19 samordnat i hela EU. Sverige fick en tidig leverans av 9 750 doser i samband med denna start. Per den 24 september 2021 har 13,6 miljoner vaccindoser givits i Sverige. 7,12 miljoner personer har fått minst en dos och 6,48 miljoner personer har fått två doser vaccin. Vaccinationstäckningen i Sverige per 24 september 2021 är 83,4 procent för en vaccindos och 75,9 procent för två i gruppen 16 år och äldre.

Vaccintäckningen jämfört med andra EU-länder

Enligt ECDC, den europeiska smittskyddsmyndigheten är den vaccinationstäckningen i Europa för personer över 18 år per den 24 september 72,6 procent för två doser vaccin. Sveriges ligger något högre med 77,8 procent (över 18 år). Trenden är att andelen som får sin andra dos vaccin ökar mer än andelen som nu vaccineras med den första, gapet mellan de som är vaccinerade med en och två doser minskar.

I Europas har nu är över 269 miljoner personer över 18 år vaccinerats med 2 doser.

Detaljerade analyser

Folkhälsomyndigheten stödjer regionerna med mer detaljerade analyser kring vaccinationstäckning. Vaccinationstäckningen redovisas varje vecka och publiceras på folkhälsomyndighetens hemsida. För vecka 37 sammanställde myndigheten en rapport kring vaccinationstäckningen och födelseland. Där konstateras att Sveriges 21 regioner har olika befolkningsstruktur och att det därför inte är konstigt att vaccinationsgraden varierar mellan olika regioner. Mönstren är dock de samma i samtliga regioner högst andel vaccinerade återfinns bland personer födda i Sverige.

Folkhälsomyndighetens analyser visar att det finns ett samband mellan inkomst och vaccinationstäckning, ju högre inkomst desto högre andel vaccinerade. Denna skillnad är tydligast i de yngre åldersgrupperna.

Utbildningsgrad är en annan socioekonomisk markör. Analyser visar ett samband mellan hög utbildningsnivå och vaccination. Denna skillnad minskar med ålder och för de över 70 år är den i stort sett obefintlig. Vaccinationstäckningen är alltså oberoende av utbildningsnivå för personer över 70 år i Sverige.

En korrelation mellan vaccination och utbildningsnivå noteras också bland vård och omsorgspersonal. Folkhälsomyndighetens uppföljningar och analyser är värdefull information i det fortsatta arbetet med att nå en så hög och jämn vaccinationstäckning som möjligt.

Regionala uppföljningsanalyser

Vaccinationstäckningen följs inom varje region, mer detaljerade analyser görs med stöd av Folkhälsomyndighetens vaccinationstäckning fördelad på DeSO, demografiska statistikområden. Det kan fortsatt konstateras att vaccinationstäckningen varierar mellan grupper och områden inom respektive region, dessa variationer är större än variationerna mellan regionerna. I regionerna identifieras områden med lägre vaccinationstäckning för att kunna genomföra riktade insatser lokalt.

Svenska intensivvårdsregistret har även analyserat hur stor andel av de patienter som är i behov av intensivvård i covid-19 i Sverige som är vaccinerade. I dagsläget är det över 75 procent av dessa som *inte* är vaccinerade.

Vaccinationsbevis

I mars 2021 presenterade EU-kommissionen ett förslag till förordning om ett ”digitalt certifikat” för information om att innehavaren är vaccinerad, har testat negativt för covid-19 eller har tillfrisknat från covid-19. Förordningen antogs av rådet och Europaparlamentet i juni 2021 och gäller från 1 juli 2021. I Sverige kallas certifikaten för ”covidbevis”, och det är E-hälsomyndigheten som ansvarar för utfärdandet.

SKR har tillsammans med E-hälsomyndigheten etablerat forum för avstämning vid behov för uppföljning av hur de utvecklade tjänsterna fungerar.

Det är SKR:s intryck att regionernas åtagande att skyndsamt rapportera till nationella vaccinationsregistret för att säkerställa att alla som så önskar ska kunna få ett covidbevis avseende vaccination uppfylls. Regionerna registrerar de vaccinationer som de själva givit. Detta kan innebära svårigheter om personen har fått en första dos i ett annat land. SKR, E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten har en pågående dialog med syfte att förtydliga vissa delar kring inrapportering för att underlätta utfärdandet av covid-bevis.

För det stora flertalet fungerar utfärdande av covidbevis utan problem. Det är viktigt att det finns en samsyn kring hur de ärenden som av någon anledning uppstår ska hanteras. Regionerna vittnar om att personer ibland hänvisas till regionerna för åtgärder som regionerna inte kan hantera.

SKR ser också behov av en dialog kring utvecklingen inom de uppdrag som E-hälsomyndigheten har för att utveckla funktionaliteten för vaccinationsbevis, till exempel för personer som saknar svenskt personnummer eller samordningsnummer samt personer som vaccinerats med två doser utomlands.

Tillfrisknandebevis

Regeringen och SKR har tecknat en tilläggsöverenskommelse om förutsättningarna för regionernas inrapportering av underlag för tillfrisknandebevis. E-hälsomyndigheten tillhandahåller ett webbgränssnitt för inrapportering av underlag för tillfrisknandebevis. Inrapportering från regionerna till E-hälsomyndigheten genomförs sedan den 13 augusti för de personer som efterfrågar och har rätt till ett sådant bevis. Endast positiva PCR-test tagna av hälso- och sjukvårdspersonal kan ligga till grund för tillfrisknandebevisen (egenprovtagning kan inte ligga till grund för dessa bevis).

De statliga aktörernas kommunikation till befolkningen är avgörande för att skapa korrekta förväntningar och säkerställa att vården inte lämnas med informationsansvaret. Regionerna vittnar om att det fortsatt är många personer som saknar förutsättningar att få tillfrisknandebevis som vänder sig till vårdgivare med frågor och för att uttrycka sin besvikelse avseende de begränsningar som finns avseende utfärdande av tillfrisknande beviset. En annan viktig förutsättning för att de som har rätt till att få ett tillfrisknandebevis ska kunna få en snabb handläggning är att medborgarna informeras om att de först måste ha en digital brevlåda på plats innan regionerna rapporterar in. Handläggningstiden riskerar då att bli onödigt lång. Mer detaljer om tillfrisknandebevis kommer i denna månads provtagningsrapport.

Regionernas rapportering

Nedan följer en sammanställning utifrån svar från regionernas vaccinsamordnare per den 15-17 september 2021 då följande lägesbild framkom:

Övergripande bedömning av det pågående vaccinationsarbetet:

- 21 av 21 regioner bedömer övergripande att regionens arbete framskrider väl och värderar grön på en skala grön-gul-röd
- Ingen region rapporterade sitt pågående vaccinationsarbete som gult
- Ingen region rapporterade sitt pågående arbete som rött

Så arbetar regionerna för att uppnå hög vaccinationstäckning

Den mycket höga vaccinationstäckningen hittills är ett kvitto på det jobb som regionerna genomför. Utifrån de krav på rapportering som framgår av den tilläggsöverenskommelse som parterna täckande så framgår att exempel från olika regioner ska framgå. En mycket viktig framgångsfaktor är det utvecklade samarbete så väl med olika enheter inom regionen som mellan regionerna och kommunerna. Vikten av detta samarbete betonas och har betonats av regionerna under hela vaccinationsprocessen. När det gäller den nuvarande mer uppsökande fasen utvecklas detta ytterligare. Samverkan med gymnasieskolor, högskolor, komvux, SFI, trossamfund, föreningsliv, bostadsbolag, civilsamhället, länsstyrelsen, med flera är avgörande.

Mobila team, uppsökande informations och vaccinationsinsatser och drop-in-mottagningar

Genom den lokalkännedom och samverkan kan strategiska platser för mobila team, uppsökande och drop-in vaccinationer planeras och genomföras lokalt. Drop-in möjliggörs på många håll vid befintliga vaccinationsmottagningar med utökade öppettider kvällar och helger. Genomförandet anpassas efter regionala och lokala förutsättningar och kännedom. Arbetet präglas av stor mått samverkan, med kommuner, civilsamhälle och frivilligorganisationer. Samarbeten mellan vaccinatorer och mötesplatser möjliggör vaccination utan tidsbokning.

Regionen samverkar med kommunen med fokus på information genom dialog på plats genom kulturtokar, häloguides och vaccinationsguides. Informationsinsatser med kommunernas folkhälsoenheter sker för att identifiera fler grupper/mötesplatser. Mobila team besöker centrum, torg, samlingsplatser, gångstråk där många rör sig,

verksamheter eller föreningar. Flerspråkiga hälsoinformatörer genomför många besök i områden där många drabbats av covid-19 eller där vaccinationstäckningen är lägre.

Samarbete sker med trossamfund för information/kommunikation och vaccination på plats vaccinationer har genomfört i moskéer och kyrkor i samband med fredagsbön och gudstjänst, genom att vaccinationsarbetet får stöd av trossamfundet ökar förtroendet för information och vaccination. Uppsökande drop-in-verksamheter sker i bostadsområden där vaccinationstäckningen är låg. Genom dessa insatser sänks också trösklarna och vaccineringen blir ännu mer tillgänglig.

På flera håll i landet genomförs vaccinering vid gymnasium, högskolor, SFI, folkhögskolor och komvux. Regionerna samverkar med lokala idrottsföreningar både för vaccination i samband med idrottsevenemang och för att få stöd av lokalt välkända personer i information. Vaccination har skett vid större sport- och idrottsevenemang som EM i handboll, speedway, fotbolls matcher och trav. Vaccination förekommer vid stora flygplatser som Arlanda och Bromma. Vaccination förekommer också på olika arbetsplatser.

Mobil vaccination sker även för personer som lever i utsatthet till exempel i hemlöshet på boendestöd, boendeteam och vid missbruksenheter, aktivitetscentrum, Frälsningsarmén, Aktivitetshus eller via Svenska kyrkan. Samverkan och vaccinering sker även vid Migrationsverkets asylboende (hälsoguidar informerar på plats samt mobil vaccination) frivilligcentraler, boende för ensamkommande, Asylboenden och vid familjecentraler. Vårdcentraler involveras i dialoger om riktade insatser och informationsspridning i de identifierade områdena och regionerna kan nyttja kommunala stadsdelsvärdar för information och kommunikation i närområdet.

Mobila team, uppsökande vaccinations och informationsinsatser och drop-in arbetar följande regioner med i syfte att få en så hög och jämn vaccinationstäckning som möjligt:

Region Blekinge
Region Dalarna
Region Gotland
Region Gävleborg
Region Halland
Region
Jämtland/Härjedalen
Region Jönköpings län

Region Kalmar län
Region Kronoberg
Region Norrbotten
Region Skåne
Region Stockholm
Region Sörmland
Region Uppsala
Region Värmland

Region Västerbotten
Region Västernorrland
Region Västmanland
Västra
Götalandsregionen
Region Örebro län
Region Östergötland

Riktade informationsinsatser genom brevutskick, kallelser, SMS och kontakt via telefon

Flera regioner arbetar med riktade informationsinsatser via brev, kallelser, SMS-utskick eller kontakt via telefon. Andra regioner har också skickat kallelser med redan förbokade tider. Även personliga brev som extra påminnelser har skickats ut. Någon region beskriver också hur kallelser till vaccination också har kunnat användas som giltig bussbiljett i kollektivtrafiken.

Brev har skickats antingen utvalt till de som är ovaccinerade, eller riktade brevutskick till vissa grupper så som ungdomar eller informationsutskick till personer i ett specifikt område. Det förekommer också att regionens personal ringer upp de som inte har vaccinerat sig för att kunna ha en dialog och bemöta rädslor och oro, denna insats har antingen genomförts brett eller genom lokala initiativ på enskilda vårdcentraler.

De regioner som i denna sammanställning anger att de använder sig av riktade insatser i via mail, brev, SMS, eller telefon är:

Region Blekinge
Region Dalarna
Planeras i Region Jämtland/Härjedalen
Region Jönköpings län
Region Gotland
Planeras i Region Gävleborg
Region Kalmar län
Region Uppsala

Region Stockholm
Region Örebro län
Region Sörmland
Planeras i Region Kronoberg
Planeras i Region Värmland
Region Skåne
Västra Götalandsregionen

Kommunikation för att nå ut ytterligare

Regionernas vaccinationsarbete har ett stort fokus på kommunikationsinsatser. Regionernas gemensamma informationsbas är 1177.se som har så väl generell som regionspecifik information översatt till flera språk. Informations insatserna handlar om hur vaccination och bokning går till. Men stort fokus ligger också på information om vaccinerarna, risk för biverkningar och att stävja mytbildning.

Kommunikativa insatser anpassas efter behoven lokalt, information finns tillgänglig på lättläst svenska och flera olika språk, information finns i skrift, bilder och som film, bland annat om hur vaccination går.

Riktade informationsinsatser har genomförts t.ex. tillsammans med sociala aktiviteter i kommunerna. Flera regioner har informationshubbar på platser med lägre vaccinationstäckning, där invånare har fått hjälp att boka av vaccinering. Kulturtolkar

och talespersoner med breda kontaktnät och högt förtroende används. Regionerna har nyttjat många olika kommunikationskanaler som exempelvis, pressträffar och hög tillgänglighet till talespersoner för deltagande i media allt från TV, radio och tidningar till poddar och närradio. Regionerna använder sig av affischering i trapphus och tvättstugor till kommersiellt tillgängliga utomhus affischeringsytor. Annonsering i media och sociala kanaler, även utländsk media med hög räckvidd i Sverige. Vaccinationskampanjer genomförs målgruppsanpassat i socialmedier – kanalerna skiljer sig åt mellan målgrupper från facebook och instagram till snapchat, whatsapp och messenger. Annonseringar i gratistidningar, radioreklam – med god räckvidd. Översättningar av regional information på flera språk, informationsmaterial på 10 språk har också tagits fram till Stadsmissionen, Frälsningsarmén, Läkare i världen och Convictus.

Regional telefontjänst svarar på allmänna frågor om covid-19, visar lediga tider och kontaktuppgifter till vaccinatörer. Digital nyhetskanal förstärker budskap. Informationskampanjer har handlat både om uppmaningar att söka svar på sina frågor på vaccination och om bokning av tid för vaccination

Särskild informationskampanj har genomförts riktade till unga, för att vägleda personer födda 2005 eller tidigare till fakta om vaccination, hur vaccin fungerar och samtyckesinformation.

Information har också tagits fram till vårdpersonal om hur man kan bemöta felaktig information och myter kring vaccin och vaccination. Mycket regional information baserar sig på Folkhälsomyndighetens och Läkemedelsverkets grundinformation

.

Sänka trösklarna

Det ska vara enkelt att kunna boka tid för vaccinering. Regioner har erbjudit tidbokning via 1177 med eller utan e-legitimation, via mobilapp och via en telefonbokning. Regionerna arbetar till även med att enkla bokningssystem där invånare snabbt kan få överblick över lediga tider. SMS-påminnelser har skickats ut när det blivit dags för att boka tid för vaccination av dos 1 och dos 2.

Hälsoguiden och tolkar på ett flertal olika språk kombinerat med bemanning av bokningstelefon på samma språk en viktig del för att minska trösklarna att vaccinera. Påminnelser i form av brev och planering sker för att kunna nå vissa utsatta grupper. Nyttjande av nätverk och mun-till-mun-metoden är viktiga delar. Andra exempel är att regioner just nu genomför öppna informationsmöten med nyckelpersoner inom kommunerna och föreningslivet som möter personer som kan vara tveksamma till

vaccination, för att ge dem förutsättningar att kunna ge svar på vanliga frågor och påverka vaccinationsviljan.

Vilken/vilka insatser bedömer ni som mest effektiva i er region för att nå grupper med lägre vaccinationstäckning?

Regionerna uppger att det kan vara svårt att särskilja enskilda insatser i förhållande till varandra för att avgöra vilken som har störst effekt på vaccinationstäckningen. Det är svårt att ställa dem mot varandra i detta skede. Det ju inte heller helt enkla att separera dem från varandra då de genomförs samtidigt och på samma ställe. Beror en ökning av täckningsgraden på att regionen tillåter drop-in och har kvällstider eller är det en effekt av hälsoinformatörerna? Lägg därtill att regionerna fortfarande testar nya sätt att nå fram. Kreativa sätt uppmuntras. Det gör det också svårt att svara på frågan vilken/vilka insatser som är mest effektiva eftersom regionerna bedömer att de inte hittat *en* gyllene insats utan framgången beskrivs som en kombination av insatser.

Denna kombination av insatser behövs tillsammans med samarbeten mellan många aktörer. Regionerna anser dessutom att insatser för att öka vaccinationen på många håll ger ringar på vattnet och skapar goda relationer som kan få positiva effekter mer än bara själva sticket.

Men med hänsyn taget till ovanstående har ändå att följande regioner speciellt värderat att nedan listade insatser är särskilt framgångsrika lokalt utifrån hur regionerna har arbetat och arbetar nu. Då framkom följande bild:

Följande regioner lyfte särskilt upp *utökade öppettider* som effektiva åtgärder för att minska trösklarna och öka tillgängligheten som effektiva åtgärder för en hög och jämn vaccinationstäckning:

Region Blekinge
Region Jönköping

Region Kalmar
Region Västerbotten

Följande regioner lyfte särskilt upp *uppsökande verksamhet, drop-in, finnas på plats ute i områden och informera och vaccinera, få med personer med stort förtroendekapital som själva vaccinerat sig och sprider budskapet* som effektiva åtgärder för att minska trösklarna och öka tillgängligheten som effektiva åtgärder för en hög och jämn vaccinationstäckning:

Region Dalarna
Region Gotland

Region Gävleborg
Region Halland

Region Jämtland/Härjedalen

Region Jönköping

Region Kalmar

Region Kronoberg

Region Norrbotten

Region Skåne

Region Sörmland

Region Västmanland

Västra Götalands Regionen

Region Örebro

Region Östergötland

Regionerna har löpande lyft fram vikten av samverkan med kommunerna som viktig för att driva vaccinationsarbetet. Vid denna rapportering lyfte följande region särskilt upp *samverkan med kommunen* som effektivt för att minska trösklarna och öka tillgängligheten som effektiva åtgärder för en hög och jämn vaccinationstäckning:

Region Värmland

Följande regioner lyfte särskilt upp *utskick till riktade målgrupper* som effektiva åtgärder för att minska trösklarna och öka tillgängligheten som effektiva åtgärder för en hög och jämn vaccinationstäckning:

Region Gotland

Region Uppsala

Vilka ytterligare insatser planeras framåt för att nå grupper eller individer som inte vaccinerat sig?

Regionerna planerar på olika sätt för att nå grupper och individer som inte vaccinerat sig. De beskriver hur de vänder på alla stenar nu. Regionerna identifierar platser eller områden med en lägre vaccinationstäckning. Detta görs bland annat genom fördjupad analys och i dialog i lokalsamhället i ett tydligare samarbete med diverse aktörer utifrån områdets förutsättningar. Genom erfarenhetsutbyte kan regioner använda regionens kontaktvägar till civilsamhället och kontaktpersoner i intresseföreningar, trossamfund etc.

Regioner överväger också en individuell vaccinationsservice via telefon dit man kan vända sig för att få hjälp med frågor och samtidigt kunna boka tid. Men även genom hälsoguides, kulturtolkare för kommunerna och med stöd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har i regionala diskussioner erbjudit ekonomiskt stöd för att skapa

ytterligare mobila team som kan nå de orter som är lite mer avlägsna i stora län och där täckningsgraden är låg. Fokuset är fortsatt på tillgänglighet för vaccination men även på information och dialog. Fler mobila vaccinationsbussar på platser där många rör sig planeras. Även fortsatta drop-in mottagningar planeras under kvällar och helger. Eventuellt kommer tält på strategiska platser som ett komplement nu.

Ett annat sätt att komma nära invånarna är genom att det nu är primärvården som bas i alla våra kommuner för vaccineringen och de är då navet för att nå ut till alla lokalt i alla kommuner. De jobbar nära invånarna och den lokala kontexten. Regionerna utlokaliserar mer vaccinationsverksamhet närmare befolkningen genom att vaccinera på vårdcentraler med drop in. Detta sker med personal från stora vaccinationsnoder för att minimera belastningen på vårdcentralernas ordinarie personal.

Fler samarbeten med andra aktörer som kan bjuda in sina medlemmar, nätverk och anställda till vaccinationstillfällen. Några regioner planerar för ytterligare utskick till ovaccinerade individer.

Samarbetet med kommunerna

Insatser för att höja vaccinationstäckningen hos personal i vård- och omsorgsyrken

Samarbetet med kommunerna gör att insatser kan genomföras för att öka vaccintäckningen bland vård- och omsorgspersonal till exempel vaccination på särskilda boenden för att nå ut till ovaccinerad personal där, en insats som kan utökas ytterligare vid en eventuell kommande vaccination med en tredje dos av personer boende på SÄBO.

Insatser för att genomföra vaccination i och i anslutning till skolor

Vaccinationer planeras fortsatt att genomföras vid universitet och högskolor på campus. Samarbetet med kommunerna gör vidare att vaccineringen av barn i skolåldern, 12 år och uppåt kan planeras och genomföras regioner och kommuner har kommit långt i sitt gemensamma planeringsarbete.

Punktinsatser vid stora idrotts- och kulturevenemang- vaccinationsdag

Regionerna planerar för genomförande av vaccinering vid idrotts- och kulturevenemang. Regioner planerar också för särskilda vaccinationsdagar där samtliga regionens vaccinatörer uppmanas ha drop- in mottagningar. Dessa evenemang föranleds av stora mediala insatser. Regioner har också utmanat idrottsföreningar och klubbar " ta en för laget".

Finns det några hinder för genomförande av de planerade vaccinationerna?

Regionerna beskriver inga egentliga praktiska hinder men konstaterar att de insatser som planeras och genomförs nu kräver större personella och praktiska resurser för att nå en långsamt ökande vaccinationstäckning. Regionerna konstaterar att varje vaccination nu kräver en allt större insats. Det mer uppsökande arbete tar tid och resurser. Det ekonomiskt tillskott i överenskommelsen är välkommet även om insatserna bedöms mer omfattande än de resurserna regionerna nu tillförts. Det är intresset hos befolkningen som är svagare än tidigare under processen och en förståelse för bakomliggande motiv att avstå vaccination är viktiga.

Regionerna anger att det är en svår balansgång med att ha mycket bokningsbara tider eller använda sig av drop-in vilket är mer resurskrävande och kan riskera att vaccin behöver kasseras. Motivation hos vaccinerade personal kan tryta när tider gapar tomma och vaccin kanske måste kasseras.

Regionerna är tydliga med att det i detta skede kan uppstå kassation men att ett ökat mått av kassation måste tillåtas i avvägningen mot att nå ytterligare personer med vaccination. En ny vial blandas även om endast en person vaccineras.

Det är fortsatt avgörande att beslut om det fortgående vaccinationsarbetet kommuniceras i god tid till regionerna för att möjliggöra god framförhållning i planeringsarbetet.

Resurser

Personella resurser finns för vaccination, nu är det brist på besökare som vill vaccinera sig. Personalmässigt förlängs i flera regioner tillfälliga timanställningar till sista december då även influensa-vaccineringen kommer att skötas av samma organisation som Covid-19 vaccineringarna i flera regioner. Trots tillförda resurser har det varit en belastning för vården att genomföra vaccinationerna. Effektiviteten för varje dos minskar och det kräver mer resurser samtidigt som personal behövs för att hantera de vårdköer som skapats under pandemin och som också ska tas om hand. Utmaningar kan uppstå när regionerna ska nyttja samma personal till vaccination i flera grupper samtidigt.

Bättre tillgång till uppföljningsdata

Flera regionerna saknar bra underlag avseende ovaccinerade i regionens befolkning i sina IT-system. Ett exempel på en konsekvens av detta är att försök att ringa in personer för dos 2 avbröts i en region eftersom många av dem som kontaktades redan fått sin andra dos i annat län eller tom utomlands.

Regionerna anger att riktade insatser med brev och information skulle kunna bli ännu mer träffsäkra om de kunde rikta information direkt till de som inte vaccinerats tex genom att ge regionerna tillgång till data från NVR.

Vilket eventuellt behov av stöd skulle behövas från myndigheterna framåt (för att öka vaccinationstäckningen och för den fortsatta planeringen)?

Kommunikation

Nationellt kommunikativt stöd lyfts upp som den enskilt viktigaste frågan kring stöd till regionerna i den fortsatta vaccineringen. Kommunikationen bör enligt vaccinsamordnarna syfta till att få alla att känna ett ansvar för att öka vaccinationstäckningen i landet. Information bör tydligt ange risker med att inte vaccinera sig. Informationen bör också ha som syfte att belysa de konsekvenser som det innebär för den enskilde att låta bli att vaccinera sig även i en situation där många andra är vaccinerade. Nationella kommunikationsunderlag som regionerna kan använda i kontakt med grupper med lägre vaccinationstäckningsgrad som t.ex. myt emotsägande information lyfts fram. Information på andra språk som hålls väldigt väl uppdaterad efter det senaste aktuella kunskapsläget är ett annat området. Information till personer som genomgått covid-19 om varför även de ska vaccinera sig skulle behövas.

Kommunikation på nationell nivå för att bemöta vaccinmotståndare efterfrågas av regionernas vaccinsamordnare.

Därtill önskas också nationell kommunikation till målgruppen gravida. Folkhälsomyndighetens uppföljning av vaccinationstäckningen i gruppen gravida pekade på låg täckningsgrad och med anledning av det efterfrågar regionerna riktade informationsinsatser.

Därutöver önskar regionerna att Folkhälsomyndigheten får fortsätta med samt utveckla det bredare erbjudande till regionerna att tillhandahålla flerspråkiga vaccincoacher som kan vara med och stötta det regionala arbetet i samråd med regionerna.

Juridiskt klargörande

Regionerna uppfattar juridiska otydligheter kring huruvida det är tillåtet utifrån ett integritetsperspektiv att skicka information eller kallelser till ovaccinerade.

SKR har gjort en juridisk bedömning att vårdnadsgivare får skicka erbjudanden om hälso- och sjukvård, exempelvis vaccination, till enskilda patienter som enligt tillgänglig patientdata inte tidigare fått denna hälso- och sjukvårdsinsats.

Erfarenhetsutbyte

Fortsatt erfarenhetsutbyte från andra regioner tex genom SKR. Viktigt med samråd och enighet i vaccinsamrodnargruppen/mellan regionerna.

Regelbunden uppföljning

Regionerna anser att det är viktigt med tät regelbunden uppföljning av vaccinationsgraden så detaljerat som möjligt. Frekvent detaljerad statistik önskas från Folkhälsomyndigheten eftersom det finns luckor i regionens egen statistik. Uppföljning med täckningsgrad utifrån DeSO aviseras var 3e-4e vecka från Folkhälsomyndigheten i nuläget.

Stöd till arbetsgivare kring frågor om vaccination

SKR ser gärna att arbetsgivare underlättar för arbetstagare att få tillgång till information om vaccination. Till exempel genom att informera om fördelarna med att så många som möjligt vaccinerar sig. Arbetsgivare kan också låta arbetstagare vara lediga från arbetet med lön för att vaccinera sig. Det är viktigt att arbetsgivarens agerande inte uppfattas som en påtryckning för att arbetstagare ska vaccinera sig, eller särbehandlar de som gör det. Arbetsgivare kan även samarbeta med regionen för att underlätta vaccination i anslutning till arbetsplatser, exempelvis tillhandahålla egna lokaler eller andra utrymmen. För de arbetstagare som upplever oro för vaccination kan arbetsgivaren erbjuda sig att lyssna och ta oron på allvar och hjälpa arbetstagare att hitta information genom officiella kanaler som exempelvis 1177. SKR bedömer att arbetsgivaren inte bör upprätta register över om anställda har vaccinerat sig eller inte.

SKR har varit i dialog med Folkhälsomyndigheten och fackförbundet Kommunal kring hur arbetsgivare kan bidra för att öka vaccinationstäckningen bland omsorgspersonal i kommunerna. SKR och Folkhälsomyndigheten planerar tillsammans för ett antal riktade kommunikationsinsatser för att stötta arbetsgivare ytterligare.

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för vård och omsorg

Fredrik Lennartsson
Direktör